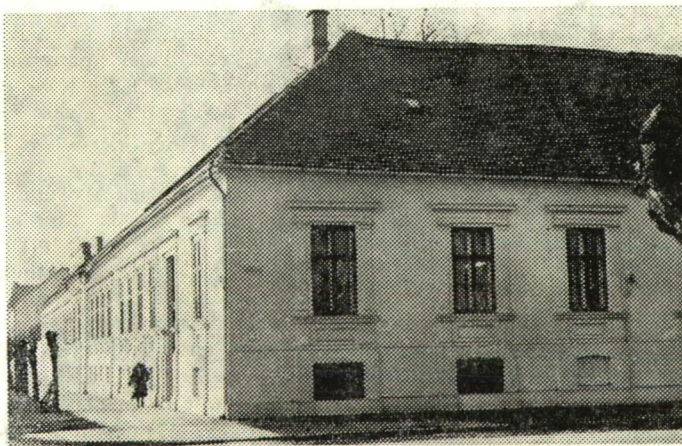

Károlyig leértünk, most itt kezdjük az új anyagot. A gazdaságtörténeti anyagot szervesen beillesztettük a történetibe.

Az iskoláról: Az iskolát én nem az értelem tornatermének, hanem az egész élet tervszerűen sűrített másának tekintem, ahol a tanuló életfokokként s rendezve kapja mindazt, ami odakinn kaotikusan veszi körül. Az iskola olyanféle viszonyban van tehát az élettel, mint a drámai színpad... A valódi demokráciának az ilyenféle, el nem szigetelő iskola felel meg; kiképzí bennünk a szakembert anélkül, hogy a polgárt megsemmisítené; úgy kelti fel a figyelmünket a magunk munkakörére, hogy a többiekére is (izomba, szembe ivódott emlékekkel) folyton emlékeztet. *(Jelentés a miniszternek. Kézirat 1947.)*

Levél Zolnay Annának: Ahogy más a gyerekkorára, annak az elvesztett boldogságára, úgy gondolok én a Maguk közt eltöltött esztendőkre. Minden együtt volt ott: a magam törvényén, tiszta fedél alatt éltem, azt a foglalkozást űztem, amelyet szerettem, legjobb munkáim ott születtek — s még nagyobbak értek, melyeket más viszonyok közt nem volt mód sajnos, befejezni, s ami a legfőbb: ott éreztem azt, hogy engem szeretni is lehet, nem elvontan, a betűimért, hanem a közvetlen-közletről megismert személyes tulajdonságaimért. Akkor is üldöztek — de Maguk mint egy velem érző nővér (vagy gyermek) kar elfogták előlem a fenyegető rikoltásokat... Ami ott Vásárhelyen derült ki egészen, hogy én sokkal inkább pedagógus, mint író vagyok — az adja meg most is a lehetőségét, hogy mégis csak egy kis elégtétellel, önérzettel tekintsek végig az életemen. Az lehet, sőt valószínű, hogy az én örökösen hányt viszonyaim közt nem érlelődhettek időtállóvá az írói munkáim, — de ha van négy-öt élet (s ennyi biztos van), amelyet a szép és jó érintésével érinthettem mint tanár — s akinek a tudatán, tettein át, szélesebb körökbe vesznek boldogan ajándékozott óráim, akkor még sem voltam egészen méltatlan apámhoz, akinek a nevét elég volt egy tanítványa előtt kimondanom: a szeretet és hála mosolya fénylett föl az arcán. *(Sajkód, 1959. március 28.)*

Közlő: GREZSA FERENC

A VÁSÁRHELYI LÁNYGIMNÁZIUM